

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a dr. Csókási Zsófia ügyvéd által képviselt **felperesnek** a Dr. Kiss László Ügyvédi Iroda (1053 Budapest, Papnövelde út 2. I/11., ügyintéző: dr. Kiss László ügyvéd) által képviselt **alperes** ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Zala Megyei Bíróság 2008. október 6. napján kelt 4.G.40.079/2008/12. sorszám alatti ítéletével szemben az alperes által 13. szám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 144.000,- (Egyszáznegyvennégyezer) Ft másodfokú perköltséget, viselje továbbá a fellebbezési eljárás során felmerült költségeit.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében 7.000.000,-Ft tőke, valamint annak a 2007. február 2. napjától a kifizetés napjáig járó a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Keresetében előadta, hogy az alperes - mint megrendelő - és a perben nem álló "A" Kft. - mint vállalkozó - között 2005. október 28-án építési szerződés jött létre a "B" szerkezetkész kivitelezési munkáinak elvégzésére. A szerződésben részes felek a vállalkozó által végzett munkák részszámlázásában állapodtak meg (8/1. pont), a vállalkozó részszámláját az alperes által kiállított teljesítésigazolás alapján állíthatta ki. A szerződés 3. számú mellékletében hat teljesítési ütemet határoztak meg, a V. rész-teljesítés módosított határideje 2006. december 15. napja volt. A 4/19. pontban a vállalkozó súlyos kötelezettségszegése esetére

meghiúsulási kötbért kötöttek ki, melynek mértéke a nettó vállalkozási díj 8 %-a volt. Megállapodtak, hogy a meghiúsulási kötbér összegét a meghiúsulás időpontjáig elvégzett munkák ellenértékét tartalmazó számlából a megrendelő alperes levonja. Abban az esetben ha a meghiúsulási kötbér összege a korábbi munkák számlája összegénél nagyobb, akkor a megrendelő a jótéjesítési garanciára visszatartott összegből fedezi a meghiúsulási kötbért. A 10/1. pontban kikötötték, hogy vállalkozó szerződésből eredő követelését harmadik személyre csak a megrendelő kifejezett írásbeli hozzájárulása esetén engedményezheti.

Az építési munka V. üteme teljesítéséről a megrendelő alperes 2006. december 15. napján állított ki teljesítésigazolást, és úgy nyilatkozott, hogy arról a vállalkozó részszámláját benyújthatja. A vállalkozó 2006. december 18. napján állította ki a ... sorszámú számláját az alperessel szemben 47.500.000,-Ft + ÁFA (57.000.000,-Ft) megfizetéséről, melyet 5 % „megvalósulási biztosíték” 54.625.000,-Ft-ra csökkentett.

A vállalkozó hitelezőjének, a felperesnek - a 2007. február 2. napján kelt írásbeli engedményezési szerződéssel - fenti számlaköveteléséből 7.000.000,-Ft-ot engedményezett. A "C" Kft. 2007. február 5. napján kelt levelében értesítette az alperest az engedményezésről, melyet az alperes 2007. február 7. napján vett át.

A vállalkozó "C" Kft. és az alperes 2007. április 26. napján tartott egyeztetést a szerződésbeli építési munka elszámolásáról. Az ennek során felvett jegyzőkönyvben megállapították, hogy a vállalkozó fizetésektelensége miatt a munkával 2007. március 2. napján leállt, melyre az alperes 2007. március 14. napján jelentette be a szerződéstől elállását. A vállalkozó benyújtható végszámlájának összegét 6.586.535,-Ft + ÁFA összegben határozták meg.

A "C" Kft. felszámolását a megyei bíróság 2007. április 12.-i kezdő időponttal rendelte el.

A felperes kereseti érvelése szerint az építési szerződés 10/1. pontjának engedményezést megrendelő hozzájárulásához kötő rendelkezése egyrészt a Ptk. 112. §. (1) bekezdésébe ütközően semmis, másrészt joggal való visszaélést Ptk. 5. §. (1) (bekezdés) valósít meg; míg harmadrészt az alperes a perindításig eltelt időben az engedményezéshez ráutaló magatartással hozzájárult. Az alperes által kiállított teljesítésigazolás bizonyítja az V. ütem munkáinak vállalkozó általi elvégzését, figyelemmel arra is, hogy a vállalkozó által kibocsátott részszámlából az alperes 30.000.000,-Ft-ot megfizetett. Tekintve, hogy az alperes 2007. március 14. napján jelentette be a vállalkozási szerződéstől elállását, viszont az engedményezésről szóló értesítőt már 2007. február 7. napján átvette, a Ptk. 329. §. (3) bekezdése szerint az engedménnyel szemben - az engedményezővel fennállt jogviszonyon alapuló - ellenköveteléseket nem érvényesítheti. Ugyanakkor az alperes a meghiúsulási kötbér igényét a szerződés 4/19. pontja szerint a meghiúsulás időpontjáig már elvégzett munkák ellenértékét tartalmazó számlákból, valamint a megvalósulási biztosítékból vonhatja le, melyhez a fedezet rendelkezésre áll.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta, és beszámítási kifogást is előterjesztett. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a szerződés 10/1. pontja szerint

engedményezésnek csak a megrendelő kifejezett írásbeli hozzájárulása esetén van helye, melyre jelen esetben nem került sor, így az az alperessel szemben hatálytalan. Másrészt érdemben is vitatta a V. teljesítési ütemhez kapcsolódó engedményezett követelés fennálltát. Érvelése szerint a vállalkozási szerződés módosított pénzügyi ütemezése eltért a ténylegesen elvégzett munkák értékének ütemezésétől, egyes részszámlák „vállalkozói díjelőleget” tartalmaztak. Másfelől a V. részszámla kiállításának szerződésben meghatározott feltételei nem teljesültek. Az ütemből egyes munkák nem készültek el, illetve egyes munkákat más vállalkozó végzett el. Beszámítási kifogásával 24.800.000,-Ft meghiúsulási kötbérigényét érvényesítette. Az elsőfokú eljárás során kérte a per tárgyalásának felfüggesztését a "C" Kft. „fa.” által vele szemben a Zala Megyei Bíróság előtt indított per jogerős befejezéséig.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest 7.000.000,-Ft , késedelmi kamatai és a felperes perköltsége megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában elsődlegesen azt állapította meg, hogy az alperes az építési szerződésből eredő követelése engedményezéséhez ráutaló magatartással hozzájárult, mivel az engedményezésről szóló értesítést követő levelezésben nem hivatkozott arra, hogy az engedményezés érvényesen nem jött létre.

Az alperes érdemi védekezésével kapcsolatban az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az nem tartalmazott nyilatkozatot arra a felperesi előadásra, hogy mely tények alapján érvényesítheti az alperes az engedményezésről szóló értesítést követően keletkezett meghiúsulási kötbér iránti igényét. Az alperes ugyanis a bíróság felhívása ellenére nem jelölte meg, hogy a vállalkozó az V. ütem munkáiból mely munkákat végezte el, illetve melyeket nem. Nem fejtette ki azt sem, hogy kötbérigényét miért nem vonta le a szerződés 4/19. pontja alapján. Ugyanakkor az alperes az V. ütem részszámlájából 30.000.000,-Ft-ot a vállalkozónak teljesített, a "C" Kft. felszámolási eljárásában pedig hitelezőként nem jelentkezett be. Figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság az alperest a nyilatkozattételre és bizonyítás indítványozására határidő megjelölésével és jogkövetkezményekre figyelmeztetéssel (Pp. 3. §. (3) bekezdés, 141. §. (6) bekezdés) valamennyi rész kérdésben konkrétan felhívta, azonban az alperes a nyilatkozattételt, illetve a kihallgatni indítványozott tanúk előállítását elmulasztotta az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést az elsőfokú bíróság ítélete megváltoztatása és a kereset elutasítása iránt.

Fellebbezése indokolásában nyomatékkal kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság - indítványai ellenére - elmulasztotta a Zala Megyei Bíróság előtt a "C" Kft. vállalkozó által vele szemben folyamatban lévő per jogerős befejezéséig a per tárgyalásának felfüggesztését, avagy ezen gazdasági perek egyesítését. Fenntartotta az elsőfokú eljárás során előterjesztett védekezését, hogy az építkezés egész folyamata során előre számlázás történt, a vállalkozó olyan munkákat is leszámolt, amelyek „lényegében” nem kerültek elvégzésre. Ugyanakkor a V. számú részszámla olyan munkákat is tartalmaz, melyeket az alperes más vállalkozókkal végeztetett el. Mindezek meghatározása szakértői kompetencia, melyre bizonyítás a vállalkozóval szemben folyamatban lévő perben folyhat. Kifogásolta -

általánosságban is - a tényállás tisztázatlanságát, ideértve a teljesítésigazolás állított érvénytelensége értékelésének elmaradását is.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a perben irányadó tényállást helytállóan állapította meg. A bizonyítási eljárás során a bíróság az alperest jogkövetkezményekre figyelmeztetéssel felhívta az ellenkérelme tényei bizonyítására, a nyilatkozattételre, melyet az alperes elmulasztott. Ennek következtében az elsőfokú bíróság mulasztásos ítéletet hozott. Az alperes nyilatkozatai hiányában a per tárgyalása felfüggesztésének sem lehet helye. A fellebbezés pedig ismételten nem tartalmaz előadást a felperes ellenkövetelése érvényesíthetőségen kizártságára, valamint a szerződés 4/19. pontjára vonatkozó érvelésére.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a helytállóan megállapított tényállásból érdemben is helyes jogkövetkeztetést levonva tartotta alaposnak a keresetet; azonban az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítélete jogi indokaival részben nem értett egyet.

Az elsőfokú bíróság abból a tényből, hogy az alperes a felek közötti, pert megelőző levelezésében nem hivatkozott a vállalkozási szerződés 10/1. pontjára; arra, hogy az engedményezés csak a megrendelő alperes kifejezett írásbeli hozzájárulása esetén lehetséges; azt a következtetést vonta le, hogy az alperes az engedményezéshez ráutaló magatartással hozzájárult. (Ptk. 216. §. (1)-(2) bekezdés)

Az alperesnek ez a hallgatása azonban - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - nem minősült a hozzájáruló nyilatkozat ráutaló magatartással való kifejezésének. A hallgatás ugyanis - ha jogszabály vagy a felek megállapodása eltérően nem rendelkezik - önmagában nem minősül akaratnyilvánításnak, csak akkor, ha valamely szándékot kifejező ráutaló magatartással is párosul. (Ptk. 216. §. (2) bekezdés) Mivel egy adott magatartásnak többféle indoka is lehet, ezért joghatás csak ahhoz fűződhet, amelyet a másik fél nem értékelhet másként, csakis szerződési akaratként. (Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.034/2007/7., Pfv.VII.20.225/2009/3.) Jelen esetben abból, hogy az alperes a megelőző levelezésben kifejezetten nem hivatkozott az engedményes felperessel szemben az írásbeli hozzájárulása hiányára, a felperes még nem következtethetett kétséget kizáróan az engedményezéshez való egyértelmű hozzájárulásra.

Ugyanakkor az ítélőtábla álláspontja szerint az engedményező "C" Kft. vállalkozó, valamint a megrendelő alperes közötti vállalkozási szerződés 10/1. pontja más okból nem korlátozta - az engedményes felperesre kiterjedő hatállyal - a vállalkozói díjkövetelés engedményezését. A Ptk. rendelkezési jogra (112. §.), valamint a rendelkezési jog kizárására és korlátozására vonatkozó (114. §.) szabályai alapvetően az ingó- és ingatlan dolgokkal való rendelkezés, illetve annak korlátozása szabályait tartalmazzák; melyek azonban megfelelően alkalmazandóak a követelések tulajdonjogának átruházására is.

Így a Ptk. 112. §. (1) bekezdése alapján a vállalkozót alapvetően megilleti az a jog, hogy a vállalkozói díjkövetelését másra átruházza, azt jogszabály nem zárja ki. (Ptk. 328. §. (2) bekezdés) A vállalkozási szerződés azon kikötése, hogy a vállalkozói díj engedményezéséhez az alperes kifejezett írásbeli hozzájárulása szükséges, a követelés átruházására vonatkozó rendelkezési jog korlátozásának minősül. Ugyanakkor a Ptk. 114. §. (2) bekezdése az elidegenítés jogának szerződési korlátozását csak abból a célból teszi lehetővé, hogy a tilalom az átruhazónak vagy más személynek a dologra vonatkozó jogát biztosítsa. Jelen esetben a vállalkozó által átruházott díjkövetelésen nem állt fenn ilyen biztosítandó jog (pl.: zálogjog). Emellett a Ptk. 114. §. (3) bekezdése a szerződéssel kikötött elidegenítési és terhelési tilalmat csak abban az esetben teszi dologi hatályúvá (azaz: mindenkivel szemben hatályossá), ha azt az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték; a tilalommal ellentétes rendelkezésre jogot alapító személy egyébként rosszhiszemű volt, vagy a rendelkezés ellenérték nélkül történt. A perbeli esetben - lévén követelésről szó - a 114. §. (3) bekezdés a.) pontja nem bír jelentőséggel. A rendelkezés (a vállalkozói díjkövetelés átruházása) díjkövetelés teljesítéseként, tehát a szolgáltatásért nyújtott ellenszolgáltatásként történt (114. §. (3) bekezdés c.) pont). A peradatokból megállapíthatóan pedig a felperes az engedményezési szerződés megkötésekor nem tudott a vállalkozási szerződés fenti kikötéséről, ezért jóhiszeműsége nem vitatható el. (114. §. (3) bekezdés b.) pont, BH 2005/184.) Így - a Ptk. 114. §. (3) bekezdése feltételei hiányában - a vállalkozói díjkövetelés szerződési tilalma (korlátozása) csak a vállalkozási szerződést megkötő felek - relatív - viszonyában érvényesülő, kötelmi hatályú; az engedményes felperessel szemben azonban nem hatályos. Erre figyelemmel a követelést - annak átruházásával - a felperes megszerezte (Ptk. 328. §. (1) bekezdés, 329. §. (1) bekezdés).

Az alperes vállalkozóval szemben fennálló meghiúsulási kötbérigényét beszámítási kifogással érvényesítette a felperes engedménnyel szemben. (Ptk. 329. §. (3) bekezdés, Pp. 139. §.) Ugyanakkor az alperes a kötbérvékövetelését a vállalkozó "C" Kft. felszámolási eljárásában sem a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. XLIX. törvény (Cstv.) 28. §. (2) bekezdés f.) pontja szerinti 40 napon belül, sem pedig a 37. §. (1) bekezdésében meghatározott 1 éves határidőn belül nem jelentette be. A hitelezői követelések bejelentésére nyitva álló említett határidők olyan eljárás- indítási határidőknek minősülnek, amelyek során a hitelező az alanyi (anyagi) jogát érvényesíti; tehát anyagi jogi határidő. Ezért a hitelező részére az 1 éves határidő elmulasztása jogvesztéssel jár. (Cstv. 37. §. (3) bekezdés)

Tekintve, hogy a Ptk. 329. §. (1) bekezdése alapján az engedményezéssel alanycsere következik be a jogosult személyében, az engedményes ugyanazokkal a jogosultságokkal és kötelezettségekkel (terhekkel) szerzi meg az átruházott követelést, mint amelyek az engedményezőt illették, illetve terhelték. Ezért is rendelkezik úgy a Ptk. 329. §. (3) bekezdése, hogy a kötelezett az engedménnyel szemben érvényesítheti azokat a kifogásokat és beszámíthatja azokat az ellenköveteléseket is, amelyek az engedményezővel szemben az értesítéskor már fennállt jogalapon keletkeztek. Az idézett a jogszabályi rendelkezés azt az elvet fogalmazza meg, hogy az engedményezés következtében az engedményes nem kerülhet sem kedvezőtlenebb sem kedvezőbb helyzetbe, mint amilyenben az engedményező volt, a megítélésnél az engedményezésről történő értesítés

időpontját tekintve irányadónak. Ha tehát az értesítéskor az engedményező már felszámolás alatt állt volna, akkor az engedménnyessel szemben is csak úgy és csak azt lehet beszámítani, amit az eredeti jogosulttal szemben. Ezért ilyenkor az eredeti jogosulttal szemben a felszámolási eljárásba határidőben történő bejelentkezés elmulasztásából következő, a fentebb ismertetett törvényhelyben előírt jogvesztésre, mint kifogásra az adós hivatkozhatna. (BDT 2009/III/45.). A felszámolás engedményezésről történő értesítést követő elrendelése esetében viszont - az értesítést az alperes 2007. február 7. napján vette át, míg a felszámolás kezdő időpontja 2007. április 12. napja volt -, az adós helyzete visszamenőleg nem válhat súlyosabbá utóbb bekövetkezett okból, ezért az eredeti jogosulttal szemben esetleg bekövetkező jogvesztés ellenére az értesítéskor fennállt jogos ellenkövetelését az alperes engedményes felperessel szemben beszámíthatná.

Az elsőfokú bíróság azonban helytállóan állapította meg, hogy az alperes részletes felhívás és a mulasztás jogkövetkezményeire való figyelmeztetés (Pp. 3. §. (3) bekezdés, 141. §. (6) bekezdés) ellenére az ellenkövetelése alapjául szolgáló tényeket és azok bizonyítékait (Pp. 139. §.) az elsőfokú eljárás során határidőn belül nem adta elő. Így nem közölte, hogy a vállalkozó "C" Kft. mely munkákat nem végezte el a szerződés V. részéből és melyek az elvégzett munkák; nem igazolta, hogy az előkérdésnek állított perben a V. rész nem teljesítése miatt igényt érvényesített volna és nem támasztotta alá a meghiúsulási kötbérkövetelését sem. Úgyszintén csak állította az alperes, hogy a módosított pénzügyi ütemezés (5. szám) eltért a ténylegesen végzett munkák tartalmától. Az alperes mulasztására figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan mellőzte a beszámítási kifogás tekintetében a további bizonyítást és tartotta alaptalannak az alperesi ellenkövetelést (Pp. 141. §. (6) bekezdés).

Ugyancsak jogszabálysértés nélkül mellőzte a Pp. 152. §. (2) bekezdése alapján a per tárgyalásának felfüggesztését az alperes által előkérdésnek állított per jogerős befejezéséig, tekintve, hogy azt - önmagában - célszerűségi szempontok nem indokolják.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján hagyta helyben.

A fellebbezés eredményre nem vezetett, ezért az alperes a Pp. 78. §. (1) bekezdése alapján viselni köteles a felperes másodfokú eljárásban felmerült - ügyvédi munkadíjból álló - perköltségét. Ennek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §. (2), (5)-(6) bekezdései alapján az általános forgalmi adót is magában foglaló 144.000,-Ft-ban határozta meg.

Győr, 2009. május 25. napján

Dr. Zámbó Tamás sk.
a tanács elnöke

. Ferenczy Tamás sk.. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó: